

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра філософії

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФЛСК
 Н. Ладогубець
 « 0 » 06 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи
 А. Полухин
 « 8 » 06 2021 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
 навчальної дисципліни
 «Філософія наук та інновацій»

Галузь знань: 01 «Освіта»
 Спеціальність: 015 «Професійна освіта»
 Освітньо-наукова програма «Професійна освіта»

Форма навчання	Сем.	Усього (год./ кредитів ECTS)	Л	ПР	ЛЗ	СРС	ДЗ / РГР / К	КР / КП	Форма сем. контролю
Очна (денна, вечірня)	1	90/3	20	10	–	60		-	Екзамен-1 с.

Індекс: НДФ-06/02-015/19-1.1.1

Робочу програму навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій» розроблено на основі освітньо-наукової програми, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» НДФ-06/02-015/19 спеціальності 015 «Професійна освіта» освітньо-наукової програми «Професійна освіта» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:
професор кафедри філософії Л. Дротянко
доцент кафедри філософії О. Матюхіна

Робочу програму обговорено та схвалено на кафедрі філософії, протокол
№ 3 від «09» 03 2021 р.

Завідувач кафедри Л. Дротянко /Дротянко Л.Г./

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 015 «Професійна освіта» освітньо-наукової програми «Професійна освіта» кафедри педагогіки та психології проф. освіти протокол № 4 від «06» 04 2021 р.

Завідувач кафедри Е. В. Лузік /Лузік Е. В./

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 4 від «10» 04 2021 р.

Голова НМРР А. М. Кокарева /Кокарева А.М./

УЗГОДЖЕНО
Завідувач аспірантури та
докторантури

А. Лелеченко А. Лелеченко
«3» 06 2021 р

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни.....	7
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	7
2.2. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни.....	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих аспірантом знань і вмінь ...	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій» розроблена на «Методичних рекомендаціях до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями № 071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз. від 16.10.2019 р. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Завлановані результати

Навчальна дисципліна «Філософія наук і інновацій» є важливою складовою формування фахівця освітньо-наукового рівня «доктор філософії».

Метою викладання дисципліни є формування системних уявлень про науку як систему знань, сферу діяльності та соціальний інститут, прищеплення методологічної свідомості, а також засвоєння механізмів інноваційної діяльності в сучасній науці.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними історико-науковими, історико-філософськими та сучасними філософськими й науковими першоджерелами стосовно становлення науки як продуктивної сили суспільства;
- розвиток методологічної культури;
- розвиток умінь та навичок аналізу наукових текстів;
- розвиток умінь та навичок обговорення сучасних наукових проблем, виокремлення суб'єкту, об'єкту, методів і методик наукових досліджень;
- розвиток умінь та навичок застосування філософської методології до здійснення наукових досліджень;
- розвиток умінь та навичок виокремлення етапів наукового дослідження, визначення інноваційної складової його результатів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен набути такі **компетентності**:

- здатність аналізувати сучасні наукові роботи;
- вміння обирати методологічну базу наукового дослідження;
- здатність поєднувати філософські, загально-наукові та конкретно наукові методологічні засоби у процесі наукової роботи;
- вміння аналізувати співвідношення філософського й наукового знання в їхньому історичному розвитку;
- здатність здійснювати філософську рефлексію стосовно проблем розвитку науки й філософських її проблем в Україні та в інших країнах;
- вміння здійснювати оцінку інноваційності наукового продукту.

Навчальна дисципліна «Філософія наук і інновацій» доповнює навчальні дисципліни «Правове, економічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень», «Прийняття рішень в соціокультурних системах». Знання та вміння.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.02.06-01-2021
		стор. 5 з 12	

отримані під час вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються у подальшому при наступній професійній діяльності та виконання власного наукового дослідження.

1.2. Програма навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, що є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якого передбачає проведення модульної наукової роботи та аналіз результатів її виконання

Модуль 1. Філософія наук і інновацій

Тема 1. Інформаційне суспільство як «суспільство знань»

Ідея постіндустріального розвитку суспільства в концепції Д. Белла. «Третя хвиля» як етап становлення інформаційного суспільства в культурологічній концепції Е. Тоффлера. Роль теоретичного знання в постмодерному суспільстві (Ж.-Ф.Ліотар). Теорія інформаційного суспільства Ф.Фукуями. Сутність суспільства мережових структур у соціальній теорії М.Кастельса. Аналіз концепцій інформаційного суспільства у творчості Ф.Уебстера. Інформаційне суспільство й інформаційні технології.

Тема 2. Наука як культурний та цивілізаційний феномен

Знання як основа цілеспрямованої діяльності. Еволюція уявлень про знання. Виникнення нового знання як соціокультурна та філософська проблема. Наука і світогляд. Специфіка наукового світогляду. Наука як система знань, сфера суспільної діяльності і соціальний інститут. Особливості філософського осмислення феномену науки. Місце науки в системі культури.

Методологічні традиції емпіризму та раціоналізму у західній філософії Філософія науки аналітичної школи. Критичний раціоналізм К.Поппера. «Історична школа» в сучасній західній філософії науки. Особливості вітчизняної методології науки.

Тема 3. Західна та вітчизняна парадигма філософії науки

Методологічні традиції емпіризму та раціоналізму у західній філософії Фр.Бекон, Р.Декарт, О.Конт, Е.Мах, Е.Гуссерль). Філософія науки аналітичної школи (Б.Рассел, Л.Вітгенштейн, М.Шлік та ін.). Критичний раціоналізм К.Поппера. «Історична школа» в сучасній західній філософії науки (А.Койре, Т.Кун, І.Лакатос, П.Фейєрабенд). Особливості вітчизняної методології науки (В.І.Вернадський, Б.М.Кедров, О.І.Кедровський, С.Б.Кримський, В.С.Стьопін та ін.).

Тема 4. Особливості наукового пізнання. Єдність емпіричного й теоретичного знання в розвитку науки.

«Пізнання» та «освоєння» світу, їхнє співвідношення. Основні форми освоєння світу: духовно-теоретичне, духовно-практичне та предметно-практичне. Особливості наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Поняття ідеального об'єкта в науці. Проблема істини у філософії та науці. Істина й омана. Поняття і сутність ем-

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.02.06-01-2021
		стор. 6 з 12	

піричного та теоретичного рівнів наукового пізнання. Специфіка емпіричного знання в сучасній науці. Традиції та інновації в науці.

Критерії класифікації наук на емпіричні та теоретичні. Фундаментальні і прикладні науки. Міждисциплінарні науки. Предмет філософії техніки. Природничі і технічні науки. Сучасний етап розвитку інженерної діяльності та проектування. Роль етичної та соціальної орієнтацій в технічній діяльності. Соціокультурні проблеми інформатизації.

Тема 5. Логічні засади наукового пізнання. Проблеми формування та функціонування мови науки.

Поняття наукової раціональності та її історичні типи. Зміна типу наукової раціональності в контексті історичної взаємодії філософії й науки: класична, некласична та постнекласична наукова раціональність. Теоретична та практична раціональність. Проблема формування наукових понять і термінів. Феномен “міграції” наукових понять і термінів. Основні форми наукового пізнання.

Повсякденна мова як джерело формування мови науки. Співвідношення природної та штучної мов у розвитку науки. Мова математики та інформатики і її вплив на розвиток природничих, технічних і гуманітарних наук. Проблема функціонування маргінальних термінів у сучасній науці.

Тема 6. Методологічні засади наукового пізнання

Поняття наукового методу. Співвідношення методу й методології. Філософська та конкретно-наукова методологія. Філософська методологія як загальнотеоретична основа наукового дослідження. Синергетичний підхід до побудови цілісної наукової картини світу в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. Емпіричні методи наукового пізнання. Відмінність емпіричних методів дослідження в природничих, технічних та соціально-гуманітарних науках. Методологічні проблеми філософії техніки.

Загальнонаукові методи пізнання. Співвідношення пояснення та розуміння як інтерпретативної й герменевтичної процедур у природничих і соціогуманітарних науках. Єдність історичного й логічного як загально-теоретичний метод наукового пізнання. Модифікація понять філософії та науки в процесі взаємодії: історико-філософський аспект. Взаємовплив філософської та наукової методології в розвитку науки кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Тема 7. Нелінійність взаємовпливу філософського й наукового пізнання і їхньому історичному розвитку.

Модифікація понять філософії та науки в процесі взаємодії: історико-філософський аспект. Антична натурфілософія як прообраз взаємовпливу філософського й конкретно-наукового знання. Зв'язок філософії й науки в Новий час (Р.Декарт, Фр.Бекон, Т.Гоббс, І.Ньютон, Б.Спіноза). Класична німецька філософія про специфіку взаємовпливу науки та філософії (І.Кант, Г.Гегель, Ф.Шеллінг). Модернізм і постмодернізм у науці й філософії ХХ століття (Ж.-Ф.Ліотар, П.Козловські, М.Фуко). Взаємовплив філософської та наукової методології в розвитку науки кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Тема 8. Проблема класифікації наукового знання.

Поняття і сутність класифікації в науці. Основні засади класифікації наукового знання. Природничі, соціально-гуманітарні та технічні науки. Критерії класифікації наук на емпіричні та теоретичні. Фундаментальні і прикладні науки. Історична періодизація науки: класика – некласика – постнекласика. Міждисциплінарні науки.

Тема 9. Філософсько-методологічні проблеми технічних наук.

Предмет філософії техніки. Природничі і технічні науки. “Природне” і “штучне”, природа і техніка. Специфіка об’єкта технічних наук. Фундаментальні та прикладні науки в системі технікознавства. Особливості сучасного розвитку техніки. Інженерна діяльність і технічні науки. Сучасний етап розвитку інженерної діяльності та проектування. Система “людина-машина” в проектуванні та експлуатації технічних об’єктів. Роль етичної та соціальної орієнтацій в технічній діяльності. Методологічні проблеми філософії техніки. Соціокультурні проблеми інформатизації.

Тема 10. Поняття наукового співтовариства. Етика вченого.

Проблеми формування наукового співтовариства в суспільстві знань. Етос науки. Проблеми суспільного визнання наукової діяльності вчених. Ціннісні аспекти сучасного наукового пізнання. Моральна відповідальність ученого. Роль сучасної науки у вирішенні глобальних проблем. Римський клуб і проблеми глобального моделювання. Проблема формування екологічної свідомості. Пошуки форм співпраці світового співтовариства у вирішенні глобальних проблем.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Структура навчальної дисципліни

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Очна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб.(пр) заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб.(пр)	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		1 семестр				1 семестр			
1.1	Інформаційне суспільство як «суспільство знань»	10	2	2	6				
1.2	Наука як культурний та цивілізаційний феномен	10	2	2	6				

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.02.06-01-2021					
		стор. 8 з 12						

1.3.	Західна та вітчизняна парадигма філософії науки	8	2		6				
1.4	Особливості наукового пізнання. Єдність емпіричного й теоретичного знання в розвитку науки	10	2	2	6				
1.5	Логічні засади наукового пізнання. Проблеми формування та функціонування мови науки.	10	2	2	6				
1.6	Методологічні засади наукового пізнання	10	2	2	6				
1.7	Нелінійність взаємовпливу філософського й наукового пізнання і їхньому історичному розвитку.	8	2		6				
1.8	Проблема класифікації наукового знання.	8	2		6				
1.9	Філософсько-методологічні проблеми технічних наук.	8	2		6				
1.10	Поняття наукового співтовариства. Етика вченого.	8	2		6				
1.6.	Виконання реферату	10			10				
Усього за навчальною дисципліною		90	20	10	70				

2.2. Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доводиться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Основним методом навчання є комунікативний метод. З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи і технології навчання: робота в малих групах, проблемна дискусія, мозкова атака, кейс-презентація тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Дротянко Л.Г. Філософія наукового пізнання.: підручник. – К.: «НАУ-Друк», 2010. – 224 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.02.06-01-2021
		стор. 9 з 12	

3.2.2. Дротянко Л.Г. Феномен фундаментального і прикладного знання: (Постнекласичне дослідження). – К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, менеджм., бізн. і інформ. систем. – 2000. – С.188-224.

3.2.3. Дротянко Л.Г., Ороховська Л.А., Ягодзінський С.М. Філософія наук і інновацій: практикум. – К.: НАУ, 2019. – 60 с.

3.2.4. Кримський С.Б., Павленко Ю. В. Цивілізаційний розвиток людства. – К.: Фенікс, 2007. – 316 с.

3.2.5. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: методолого-світоглядний аналіз. – Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 592 с.

3.2.6. Наука. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002– 751 с.

3.2.7. Онопрієнко В.І. Історія, філософія, соціологія науки і технологій: навч. посібник для магістрантів і аспірантів- К.:ДП Інформ.-аналіт.агентство, 2014.– С. 170-208.

3.2.8. Філософський енциклопедичний словник – К., Абрис, 2002. – 742 с.

3.2.9. Філософія: Підручник / За ред. Л.Г. Дротянко, В.І. Онопрієнко, О.А. Матюхіної. – К.: НАУ, 2014 – 720 с.

3.2.10. Філософія. Пізнання. Наука. – Л.: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 287 с.

Допоміжна література

3.2.11. Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі/Відповідальний редактор В.В. Лях. –К.: Тов. «XXI століття: діалог культур», 2009. – 404 с.

3.2.12. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К.: Вид-во ПАРАПАН, 2003. – 240 с.

3.2.13. Онопрієнко В.І. Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки.– К.: ЦДПІН НАН України, 1998. – 98с.

3.2.14. Філософія. Хрестоматія: навч. посібник//за ред. Л.Г. Дротянко, О.А. Матюхіної, В.І. Онопрієнка. – К.: Вид-во Національного авіаційного університету, 2009 – 244 с.

3.2. 15. Дротянко Л.Г. Функціональні трансформації постнекласичної науки в інформаційному суспільстві // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наук. праць. – Вип.2 (24). – К.: НАУ, 2016.- С.14-18.

3.2.16. Castells M. The Information Age Economy, Society and Culture. The rise of the network society, Vol.1. Cambridge: Blackwell Publishers,1996 - 625 с.

3.2.17. Okasha S. Philosophy of Science: A very short introduction. – Oxford: Oxford University Press , 2002 – 144 с.

3.2.18. Popper K. The Logic of Scientific Discovery
// <http://strangebeautiful.com/other-texts/popper-logic-scientific-discovery.pdf>.

3.2.19. Russel B. Human Knowledge
// <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.226781>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.2. Репозитарій НАУ: <http://er.nau.edu.ua:8080/submit>

3.3.2. НТБ НАУ: <http://www.lib.nau.edu.ua/main>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наук та інновацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.02.06-01-2021
		стор. 10 з 12	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ АСПІРАНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

	Максимальна кількість балів	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	1 семестр	1 семестр
Відповіді на практичних заняттях	76.x4 = 14	
Виконання творчої роботи на практичному заняття	86.x2 = 16	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>18 балів</i>	
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	
Усього за модулем №1		60
Семестровий екзамен		40
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються аспіранту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих аспірантом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS, заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки аспіранта, наприклад, так: *92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е* тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни, яка викладається протягом одного семестру, дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.

Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до академічної довідки про виконання відповідних освітньо-наукових програм.